

ФОРМУЛАР

за достављање предлога и сугестија за измену и/или допуну
Предлога Програма борбе против високотехнолошког криминала у Републици Србији за
период 2026-2030. година са Акционим планом за 2026-2028. годину

Датум: 31.07.2026.

Место: Београд

ПРЕДЛАГАЧ:

Име и презиме	
Установа/институција	Мрежа организација за децу Србије
Email адреса	office@zadecu.org

1. НАЧЕЛНЕ ПРИМЕДБЕ И ПРЕДЛОЗИ

МОДС као представник заинтересоване јавности сматра да је посебно значајно што на трећу по реду Стратегију, односно сада Програм борбе против високотехнолошког криминала у Републици Србији за период 2026-2030. година са Акционим планом за 2026-2028. годину (даље Програм) препознаје пораст сексуалне експлоатације и злостављања деце у дигиталном окружењу, grooming, злоупотребу вештачке интелигенције за генерисање сексуалног садржаја, непосредно контактирање деце путем друштвених мрежа, потребу за националном платформом за пријављивање и посебну меру за сузбијање онлајн сексуалне експлоатације деце. Ипак, предложени документ је претежно заснован на безбедносном и кривичноправном приступу, док **права детета нису систематски уграђена као обавезујући хоризонтални стандард свих циљева, мера, активности и показатеља**. Дете је у Предлогу углавном препознато као потенцијална жртва кривичног дела и прималац превентивне едукације, али не и у пуној мери као носилац права на најбољи интерес, недискриминацију, учешће, приватност, заштиту права, приступ правди, подршку, опоравак, правни лек и накнаду штете. Због тога се предлаже да Предлог програма буде допуњен изричитим позивањем и оперативним усклађивањем са: Конвенцијом Уједињених нација о правима детета, нарочито члановима 2, 3, 4, 6, 12, 16, 17, 19, 34, 36 и 39; Општим коментаром бр. 25 Комитета УН за права детета о правима детета у вези са дигиталним окружењем; Општим коментаром бр. 12 о праву детета да буде саслушано; Општим коментаром бр. 13 о праву детета на слободу од свих облика насиља; Општим коментаром бр. 14 о праву детета да његов најбољи интерес буде примарно разматрање; Ланзаротском конвенцијом; Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици; Законом о забрани дискриминације; Законом о спречавању насиља у породици; Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица; Законом о заштити података о личности; Законом о бесплатној правној помоћи; Законом о основама система образовања и васпитања; Уредбом о безбедности и заштити деце при коришћењу информационо-комуникационих технологија.

Општи коментар бр. 25 захтева да државе права детета уграде у све политике које се односе на дигитално окружење, да консултују децу, спроводе процене утицаја на права детета, регулишу пословни сектор, штите децу од дигиталног насиља и експлоатације и обезбеде делотворне правне лекове. Ови стандарди нису довољно видљиви у оперативном делу Предлога програма.

1.1. Потреба за хоризонталним приступом заснованим на правима детета

Предлаже се да се у Предлог програма унесе посебно хоризонтално начело према којем се све активности које непосредно или посредно утичу на децу планирају и спроводе:

- у најбољем интересу детета;
- без дискриминације;
- уз поштовање узраста и развојних способности детета;
- уз обезбеђивање права детета да буде саслушано;
- уз заштиту приватности и података о личности;
- уз спречавање секундарне и поновљене виктимизације;
- уз доступност психосоцијалне, здравствене и правне подршке;
- уз делотворно учешће детета у поступку који га се тиче.

Само декларативно навођење „посебне пажње деци“ није довољно. **Најбољи интерес детета мора бити преведен у обавезу индивидуалне и документоване процене у конкретним случајевима.**

1.2. Потреба за проценом утицаја на права детета

Предлаже се увођење обавезне процене утицаја на права детета пре:

- успостављања националне платформе за пријављивање;
- набавке или примене система вештачке интелигенције;
- мониторинга друштвених мрежа и dark web-a;
- аутоматизованог препознавања садржаја;
- размене података између полиције, тужилаштва, платформи, банака и телекомуникационих оператера;
- доношења прописа и протокола који се односе на децу;
- увођења биометријских или других технологија идентификације.

Ова процена треба да буде одвојена, али координисана са проценом утицаја на заштиту података о личности из члана 54. Закона о заштити података о личности.

1.3. Потреба за укључивањем деце

Из текста Предлога програма није могуће утврдити да ли су деца консултована током његове израде, на који начин су консултације спроведене и како су њихови ставови узети у обзир. У делу о јавним консултацијама остала су и непопуњена места у погледу периода спровођења консултација и јавне расправе. На основу обавезе Србије која произилази из члана 12. Конвенције о правима детета и Општих коментара бр. 12 и 25, предлаже се:

- спровођење узрасту прилагођених консултација са децом;
- укључивање девојчица, деце са инвалидитетом, ромске деце, деце миграната, деце у алтернативном старању и деце из руралних средина;
- тестирање националне платформе уз учешће деце;
- успостављање саветодавне групе деце за праћење примене Програма;
- објављивање извештаја о томе на који начин су мишљења деце размотрена.

1.4. Потреба за родно осетљивим приступом и посебним фокусом на девојчице

Предлог програма не садржи довољно развијену анализу родно заснованих облика дигиталног насиља, иако се у делу о међународним обавезама позива на Истанбулску конвенцију. Потребно је посебно препознати:

- grooming и сексуално узнемиравање девојчица;
- сексуалну изнуду;
- неовлашћено дељење интимног садржаја;
- осветничку порнографију;
- сексуализовани deepfake и „nudification“ садржај;
- дигитално прогањање;
- дигитално партнерско насиље;
- комерцијалну сексуализацију девојчица;
- окривљавање девојчице за садржај који је настао под притиском, манипулацијом или

злоупотребом односа моћи.

Ово је релевантно у светлу члана 2. Конвенције о правима детета, Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена и Истанбулске конвенције. Предлаже се да **сви подаци и показатељи који се односе на децу буду разврстани најмање према полу, узрасту, врсти повреде и, када је законито и сврсисходно, другим основима изложености дискриминацији.**

1.5. Потреба за интегрисаном заштитом и подршком детету жртви

Предлог програма детаљније развија откривање, доказивање и процесуирање, али не садржи довољно разрађен систем:

- хитне процене ризика;
- психосоцијалне подршке;
- здравствене заштите;
- бесплатне правне помоћи;
- детету прилагођеног информисања;
- опоравка и реинтеграције;
- накнаде штете;
- уклањања или ограничавања доступности садржаја;
- спречавања поновног постављања садржаја;
- праћења детета након окончања истраге.

Ово је обавеза из чланова 19, 34 и 39. Конвенције о правима детета и Ланзаротске конвенције. Предлаже се увођење јединственог протокола управљања случајем, са јасно одређеним координатором случаја и индивидуалним планом заштите детета.

1.6. Потреба за посебним приступом деци која могу бити истовремено жртве и учиниоци

Предлог програма недовољно разматра положај детета које је:

- под притиском произвело сопствени интимни садржај;
- тај садржај послало другој особи;
- учествовало у даљем дељењу;
- манипулисано од стране одраслог лица;
- истовремено жртва сексуалне експлоатације и учесник у незаконитој дистрибуцији.

Предлаже се изричито начело да дете не сме бити аутоматски третирано као учинилац само зато што је произвело, поседовало или послало сопствени интимни садржај. Неопходно је проценити узраст, зрелост, пристанак, принуду, однос моћи, манипулацију, намеру, последице и улогу одраслог лица. Ово је важно и са становишта члана 40. Конвенције о правима детета и Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица.

1.7. Потреба за усклађивањем са правним и стратешким оквиром вештачке интелигенције

Предлог програма препознаје вештачку интелигенцију као средство извршења кривичних дела и предвиђа њену употребу као истражног и аналитичког алата. Међутим, не анализира довољно ризике које примена AI система од стране полиције, тужилаштва и других органа може произвести по права детета. Потребно је изричито повезати Програм са:

- Стратегијом развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2025–2030;
- Уредбом (ЕУ) 2024/1689 о утврђивању хармонизованих правила о вештачкој интелигенцији - EU AI Act;
- Уредбом (ЕУ) 2022/2065 о јединственом тржишту дигиталних услуга - Digital Services Act;
- Конвенцијом 108+ Савета Европе о заштити лица у односу на аутоматску обраду података о личности.

- Стратегија развоја AI Србије 2025–2030. предвиђа даљи развој законодавног оквира, инфраструктуре и примене AI у јавном сектору. Зато се Програм не може ограничити на AI као средство криминала, већ мора уредити и AI као средство државне интервенције.

- EU AI Act представља релевантан стандард у процесу усклађивања Србије са правом Европске уније, нарочито у погледу забрањених AI пракси, високоризичних система у области спровођења

закона, управљања ризицима, квалитета података, људског надзора, транспарентности, тачности и сајбер безбедности.

1.8. Одговорност платформи и других приватних субјеката

Предлог програма сарадњу са платформама и другим приватним субјектима превасходно заснива на јавно-приватном партнерству и протоколима сарадње. То није довољно за системску заштиту деце.

Потребно је предвидети:

- хитне контакт тачке;
- стандардизоване захтеве за очување електронских доказа;
- рокове за поступање;
- правила привременог ограничавања и уклањања садржаја;
- спречавање поновног постављања;
- транспарентно извештавање;
- процену системских и алгоритамских ризика по децу;
- забрану или ограничење монетизације садржаја који сексуализује или експлоатише децу;
- доступне механизме пријаве и жалбе.

Digital Services Act је релевантан стандард јер уређује одговорност посредничких услуга, системске ризике платформи, заштиту малолетника, механизме пријављивања и транспарентност модерације садржаја.

1.9. Случај „Фараон“ као показатељ потребе за унапређењем институционалног одговора

Без прејудуцирања кривичне одговорности било ког лица, случај налога познатог као „Фараон“ указује на потребу да Програм обухвати не само очигледно незаконите материјале сексуалног злостављања деце већ и системски одговор на:

- садржаје који сексуализују девојчице;
- садржаје који нормализују однос моћи одраслог мушкарца и малолетнице;
- претходне пријаве које могу указивати на образац понашања;
- брзо повезивање старих и нових података;
- процену ризика по конкретну децу;
- очување доказа пре уклањања налога;
- координацију са платформама;
- заштиту девојчица од медијске и секундарне виктимизације.

Без прејудуцирања кривичне одговорности било ког лица, јавно доступне информације о овом случају указују на потребу да Програм прецизније уреди благовремено препознавање ризика, повезивање пријава, заштиту конкретног детета, координацију надлежних органа, очување електронских доказа и сарадњу са дигиталним платформама.

1.10. Потреба за показатељима заснованим на правима детета

Постојећи показатељи претежно мере број обука, учесника, техничких алата и процесуираних предмета. Они не показују да ли је дете стварно заштићено. Предлаже се увођење показатеља као што су:

- просечно време од пријаве до процене ризика;
- проценат пријава деце обрађених у прописаном року;
- број идентификоване и заштићене деце;
- проценат деце која су добила психосоцијалну и правну подршку;
- број поновљених саслушања једног детета;
- време до очувања и ограничавања доступности садржаја;
- број случајева поновног постављања садржаја;
- проценат деце која су информисана о току и исходу поступка;
- број спроведених процена најбољег интереса;
- број процена утицаја AI система на права детета;
- показатељи разврстани по полу и узрасту.

Додатно, МОДС посебно наглашава чињеницу да Програм као облике високо технолошког криминала наводи: злоупотребу личних података, финансијске преваре и сајбер нападе на критичну инфраструктуру, сексуалну експлоатацију деце на интернету, ширења мржње и дезинформација (стр. 4), али да је поново **изостављено навођење свих облика дигиталног насиља према женама и девојчицама**. Иако дигиталног насиља према женама и девојчицама вероватно има бројчано највише у односу на остале препознате облике високо технолошког криминала, чињеница да исто није препознато као један од облика криминала, те да сходно томе нису наведени ни показатељи истог као и да нису предложене мере и активности, показује да Радна група која је била задужена за писање стратегије поново, по трећи пут, није желела да дигитално насиље према женама уврсти у Програм (стратегију).

Други коментар тиче се Поглавља 2.2. Планска документа и правни оквир Републике Србије, тачака 2.2.1., 2.2.2. и 2.2.3. у оквиру којих **нису наведени**:

- Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици („Службени гласник РС“, Међународни уговори, бр. 12-13/2013)
- нови Општи протокол о поступању и мултисекторској сарадњи у ситуацијама родно заснованог насиља према женама и насиља у породици (2024)
- нови Општи протокол о заштити деце од насиља (2022)
- Стратегија за родну равноправност („Службени гласник Републике Србије“, број 103/2021)
- Стратегија за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период од 2021. до 2025. године („Службени гласник Републике Србије“, број 47/21) чије је трајање продужено до 2027. године („Службени гласник Републике Србије“, број 120/25)

Обе Стратегије садрже мере и активности, као и показатеље тих активности, који се састоји у вођењу евиденције и извештавању о броју пријављених случајева дигиталног насиља према женама, мушкарцима, надлежним органима и институцијама.

Трећи коментар се тиче поглавља 2.3. Анализа тренутног стања у области борбе против високотехнолошког криминала, тачке 2.3.1. Стање и преглед трендова у свету, у оквиру које **нису наведени важни закони донети у државама у којима се налазе седишта већине технолошких компанија** – Take it down Act (САД) и Online safety Act (Уједињено Краљевство), као и Директиве ЕУ усмерене ка технолошким компанијама (Digital Service Act) и какве импликације ти закони имају на поступање органа у Србији. Такође није наведена ни Директива ЕУ 2024/1385 од 14.5.2024.г. о борби против насиља према женама и насиља у породици¹ која обавезује државе чланице ЕУ, али и државе у процесу придруживања, да криминализују понашања која су усмерена на проузроковање озбиљног страха, физичке или психолошке штете путем Дељења интимног или манипулираног (измењеног) материјала интимне садржине без пристанка (чл. 5), Прогањања (ухођења) на интернету (чл. 6), Узнемиравања на интернету (чл. 7), Подстицања на насиље или мржњу на интернету по основу рода против групе особа или припадника те групе (чл. 8).

Четврти коментар се тиче поглавља 2.3., тачке 2.3.2. Постојеће стање и трендови у Републици Србији. Похваљујемо навођење статистичких података, али за бољу анализу, па самим тим и планирање мера и активности, **значило би да су наведени подаци разврстани по полу и по узрасту учинилаца и полу и узрасту оштећених**. Такође би било од значаја да се наведе јавно доступан извор тих података.

Према достављеним подацима МУП-а за 2025. годину (стр. 29) наведено је да **претње** упућене путем интернета и друга дела против личне безбедности, **угрожавање сигурности** односно онлајн **уцене** и

¹ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj/eng>

изнуде чине око 22% пријава, након чега следе случајеви **прогањања путем интернета око 7%**, као и да су забележена и друга дела из области свих облика насиља према женама и девојчицама - искоришћавање малолетника за порнографију и полно узнемиравање путем интернета.

Достављени подаци Посебног тужилаштва за ВТК показују да је током 2024. године тужилаштву поднето 173 кривичних пријава против 200 лица за укупно 184 кривична дела из домена ВТК, што је на сличном нивоу као и 2023, док је 2025. године поднето укупно 162 кривичне пријаве против 182 лица (стр. 30). Наведено је да је **највећи број кривичних пријава** поднет због извршења кривичних дела против слобода и права човека и грађанина, полне слободе, јавног реда и мира и уставног уређења и безбедности Републике Србије, која се због начина извршења или употребљених средстава могу сматрати кривичним делима високотехнолошког криминала и то: **60** пријава због постојања основа сумње да је извршено кривично дело **Угрожавање сигурности** из члана 138. КЗ (37%), затим **45** пријава за кривично дело **Приказивање прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетног лица за порнографију** из члана 185. КЗ (28%) и **19** пријава за кривично дело **Прогањање** из члана 138а КЗ (12%).

Наведено је и да упоредна анализа поступања и остварених резултата Посебног одељења за борбу против високотехнолошког криминала Вишег јавног тужилаштва у Београду за период од последњих 5 година (стр. 31) показује да су, по броју **пријављених познатих учинилаца у периоду од 2020. до 2024. године, најзаступљенија кривична дела Угрожавање сигурности** из чл. 138 КЗ, **Прогањање** из члана 138а КЗ, **Приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетног лица за порнографију** из чл. 185 КЗ, које затим прате кривична дела Превара из чл. 208 КЗ, Неовлашћени приступ заштићеном рачунару, рачунарској мрежи или електронској обради података из чл. 302 КЗ и Рачунарска превара из чл. 301 КЗ. Наведено је да је истовремено уочен значајан **пораст броја пријава против непознатих учинилаца** кривичних дела, посебно за кривична дела Превара из чл. 208 КЗ и Фалсификовање и злоупотреба платних картица из чл. 243 КЗ.

Сви ови подаци би дали много бољи увид **када би били разврстани по полу и по узрасту учиниоца и жртве**, као и када би се знали подаци о непознатим учиниоцима кривичних дела Прогањање, Полно узнемиравање, Угрожавање сигурности, те у којем броју пријава су оштећене добијале обавештења да се ради о кривичном делу Неовлашћеног објављивања фотографија и снимака, које кривично дело се гони по приватној кривичној тужби.

За планирање мера и активности, било од би од значаја и податак која пријављена дела бивају гоњена од стране тужилаштва за високотехнолошки криминал, а која дела се прослеђују основним и вишим тужилаштвима опште надлежности на даље поступање.

У тачки 2.3.2., поред навођења случајева који се тичу наведених облика високотехнолошког криминала, **нису наведени случајеви дигиталног насиља**, посебно оних **усмерених према женама и девојчицама, која су вршена путем неовлашћеног објављивања правих или измењених (дипфејк) фотографија или снимака на сајтовима за објављивање порнографског садржаја и на популарним друштвеним мрежама** попут Телеграма, ТикТок-а, Х-а (претходно Твитер), Реддит-а, који случајеви су детаљно описани у публикацији коју је објавила Шер фондација Родно засновано дигитално насиље у Србији².

Такође није наведено да су од 2021. године грађанке и истраживачке новинарке откриле бројне случајеве Телеграм група с неколико стотина до чак преко 50.000 чланова, где су се свакодневно делиле интимне фотографије и видео снимци жена без њиховог знања и пристанка, а у којим није било

² <https://www.sharefoundation.info/wp-content/uploads/Rodno-zasnovano-digitalno-nasilje-u-Srbiji.pdf>

кривичног гоњења учинилаца у случајевима када се радило о пунолетним жртвама/оштећенима. У једном од тих случајева је Посебно одељење за борбу против високотехнолошког криминала Вишег јавног тужилаштва у Београду, након две године, одбацило кривичну пријаву против администратора две Телеграм групе, наводећи да није учинио ниједно кривично дело јер он није постављао фотографије и снимке, међу којима и снимке мал. деце и снимак силовања употребом дроге за силовање, као ни личне адресе и телефоне жена и девојчица на сликама/снимцима. Ниједна од оштећених жена није сведочила пред тужилаштвом за ВТК пре доношења решења о одбачају кривичне пријаве.

Додатно, у тачки 2.3.2., **није наведено ниједно истраживање** које је претходних година спроведено везано за дигитално насиље према женама и девојчицама. Удружење за оснаживање и развој грађанки и грађана "ОснаЖене" је током 2024.г. објавило истраживања Телеграм група³ у којима се деле интимни садржаји без сагласности, указало је на дистрибуцију ових садржаја, чак и на куповину и продају истих. По сведочењу једне особе са којом је удружење ступило у контакт преко ових група, како би објаснио зашто га је привлачило да гледа интимне фотографије које су злоупотребљене, између осталог је навео и то што је знао да неће одговарати. Такође постојале су бројне преписке чланова највеће Телеграм групе "Балкан порн" у којој се такође говорило о томе да неће сносити никакву санкцију.

Истраживање Аутономног женског центра о дигиталном насиљу и младима у Србији из 2020.г.⁴ је показало да је пре шест година свака десета средњошколка доживела да неко објави њене фотографије или видео снимке, које су послале приватно и без сагласности да се деле даље, а сада је сигурно тај проценат знатно већи. Према анализи Алтернативног центра за девојке из 2023.г.⁵, издаја поверења је значајан фактор који отежава опоравак од трауме дигиталног насиља, што даље може водити одлагању пријављивања, па чак и игнорисања или одлагања да се оно што се догодило препозна као насиље. Када је у питању искуство неовлашћеног објављивања интимних снимака, жене и девојке могу да осећају велику одговорност и срамоту, што их може водити у самоизолацију и осећај нелагоде у узнемирености услед страха да су ови садржаји виђени од стране великог броја особа у њиховој околини.

Пети коментар се тиче поглавља 2.3., тачке 2.3.3. Правни и институционални оквир и капацитети борбе против високо технолошког криминала у Србији. У том делу је наведено „Осветничка порнографија је предвиђена у нацрту измена и допуна Кривичног законика, што представља добар пример правовремене адаптације кривичног права новим облицима дигиталне злоупотребе“ (стр. 37). **Израз „осветничка порнографија“ се више као такав не употребљава у свету, па не би требао да се употребљава ни у овом Програму. Стога предлагемо термин Злоупотреба снимка, фотографије, портрета, аудио записа или списка са сексуално експлицитним садржајем, како је предложено као ново кривично дело.**

Такође се не слажемо са тим да је ово пример „правовремене адаптације кривичног права новим облицима дигиталне злоупотребе“, када се зна да је Министарство правде у периоду од 2022. до 2024.г. одбијало да предложи увођење овог новог кривичног дела, и да је то прихватило тек након јавне расправе о изменама и допунама Кривичног законика (октобар 2024.г.), односно да је исто предложило током јавне расправе одржане септембра 2025.г. Подсећамо да је марта 2024.г. скоро 22.000 грађанки и грађана потписало петицију⁶ да неовлашћено дељење интимних снимака постане кривично дело и

³ <https://osnazzene.org.rs/blog/telegram-iza-senke-incest-decija-i-osvetnicka-pornografija/>

⁴ https://www.womenngo.org.rs/images/publikacije-dp/2020/Digitalno_nasilje_i_mladi-izvestaj_za_Srbiju.pdf

⁵ <https://altgirls.org/wp-content/uploads/2024/04/Rodno-zasnovano-nasilje-WEB-A5-1.pdf>

⁶ https://www.peticije.online/zakuni_se_u_zakon_potpii_peticiju_da_neovlaeno_deljenje_intimnih_snimaka_postane_krivino_delo?utm_source=email_keep_signatories_updated

поделило своја лична искуства, са поруком да не желе да то што се дешавало њима, и прошло некажњено, да се то деси и њиховој деци, што додатно говори о неправовремености.

На стр. 38, након препорука Ланзароте Комитета, **изостављено је да се наведу описи констатованог стања и наведу препоруке ГРЕВИО Комитета** из Првог тематског извештаја о примени Конвенције Савета Европе о спречавању родно заснованог насиља према женама и насиља у породици (2025)⁷, које се односе дигитално насиље према женама и девојчицама.

У њима је констатовано да органи за спровођење закона у Србији немају довољну свест и разумевање онлајн и технолошки потпомогнутог насиља према женама, укључујући злостављање путем неовлашћеног објављивања фотографија и снимака. Наведено је да упркос распрострањености овог проблема, да су полицијски службеници сумњали у исказе жртава, да нису препознали тежину насиља или су чак оправдавали поступке учинилаца (пар. 163). Стога је ГРЕВИО препоручио **развој стандардних истражних поступака и за друге облике насиља над женама, осим за насиље у породици – укључујући ране и принудне бракове, сексуално насиље и узнемиравање, као и дигиталне облике насиља над женама – и обезбеђивање њихове примене** (пар. 167 тачка б).

У Првом тематском извештају ГРЕВИО комитета је наведено и да се изазови са којима се суочава тужилачки систем у погледу ефикасног поступања у случајевима насиља над женама додатно одражавају на кривично гоњење насиља над женама учињеног путем онлајн технологија. ГРЕВИО констатује да је Посебно одељење за борбу против високотехнолошког криминала при Вишем јавном тужилаштву у Београду једино надлежно за кривично гоњење дигиталних облика насиља над женама, али да информације којима располаже ГРЕВИО, указују на то да овој служби озбиљно недостаје особље, док је обим посла и даље несразмерно велики услед распрострањености таквог насиља у Србији, а нарочито злостављања путем визуелног садржаја (пар. 171).

Стога се **препука ГРЕВИО Комитета** (пар. 175) тиче **јачања процеса прикупљања доказа у истрази и кривичног гоњења у складу са строгим професионалним стандардима за све облике насиља обухваћене Истанбулском конвенцијом, укључујући и њихову дигиталну димензију, а посебно у вези са сексуалним насиљем и силовањем.**

Закључак који се може извести из података који су наведени у Програму, као и из спроведених истраживања и случајева на Телеграм групама, те правно обавезујућих међународних докумената, јесте да је дигитално насиље према женама и девојчицама високо на листи кривичних дела која се пријављују органима за борбу против високотехнолошког криминала. Стога **изненађује изостанак признавања ових дела, као и изостанак планирања специфичних мера и активности у овом Програму.**

Шести коментар се тиче поглавља 2.3., тачке 2.3.5. Међународне обавезе Републике Србије, у коме поздрављамо навођење Конвенције Савета Европе о спречавању насиља према женама и насиља у породици, с тим да подсећамо да је ГРЕВИО Комитет донео Општу препоруку бр. 1 о дигиталној димензији насиља према женама (2021)⁸ у односу на коју је од Републике Србије, приликом слања Првог тематског евалуационог упитника, захтевано да се изјасни и везано за поступање у случајевима дигиталног насиља.

У овом делу, у коме се помињу обавезе из Поглавља 23 и 24 (стр. 46), је пропуштено да се наведу мере

⁷ Препоруке за Србију (2025)³ усвојене 3.7.2025.г., доступно на <https://rm.coe.int/first-thematic-evaluation-report-building-trust-by-delivering-support-/4880289a48>

⁸ <https://edoc.coe.int/en/violence-against-women/10643-grevio-general-recommendation-no-1-on-the-digital-dimension-of-violence-against-women.html>

Реформске агенде⁹ коју је Влада усвојила 3.10.2024.г. од којих се једна од мера односи на измене и допуне Кривичног законика везано за родно засновано насиље. Имајући у виду обавезе које је држава Србија преузела ратификацијом Конвенције Савета Европе о спречавању насиља према женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција), као и одредбе Директиве ЕУ 2024/1385 од 14.5.2024.г. о борби против насиља према женама и насиља у породици, да је Република Србија, пре приступања ЕУ, у обавези да изврши усклађивање са препорукама ГРЕВИО Комитета и Поглављем 2 Директиве 2024/1385/ЕУ.

Стога не стоји закључак да је Република Србија приступила свеобухватном и систематском унапређењу свих аспеката борбе против ове врсте криминала, у складу са европским стандардима (као што је наведено на стр. 4 и 5 Програма).

Седми коментар се тиче поглавља 2.3., тачака 2.3.6. Ех Ante анализе и 2.3.7. Изгледи и потребе за интервенцијом, који **следствено изостављају освртање на пораст дигиталног насиља према женама и девојчицама**. Такође, у делу Ех Ante анализе - Прилике (стр. 49-50), који део је наведен и у тачки 2.3.7. Изгледи и потребе за интервенцијом, **изостављено је навођење сарадње са организацијама цивилног друштва**, и то посебно женским организацијама и организацијама које се баве заштитом деце, **које пружају директну помоћ и подршку жртвама/оштећенима овим кривичним делима**, као и онима **које спроводе истраживања, превентивне активности, заговарања за законске измене и прате примену закона и докумената јавних политика**. Делује поражавајуће да ни Шер Фондација, која такође има ЦЕРТ сертификат, није била позвана да буде чланица Радне групе. **Програм је написан тако да се не чују искуства грађана који пријављују разне облике високотехнолошког насиља пре израде Платформе, нити оних који пружају помоћ и подршку грађанима у пријављивању, те се не види да ли ће грађани моћи да прате кретање своје пријаве и знају у сваком моменту коме да доставе додатне доказе или обавесте да се онлајн насиље наставило.**

При томе, можемо се питати чему ће служити креирање нове Платформе, ако проблеми који се тичу непостојања капацитета Службе МУП за ВТК и Тужилаштва за ВТК остају исти, или чак и лошији, ако се не поштују права жртава/оштећених, ако запослени у институцијама робују предрасудама и стереотипима, ако не знају да поступају у овим случајевима, ако законодавни оквир каска за светом, и ако не постоји сарадња институција са свим актерима у овој области, а не само факултетима, институтима, банкарским, ИТ и сектором мобилних/оптичких телекомуникација.

Осми коментар се тиче поглавља 4.2. Посебни циљеви програма, тачке 4.2.1. ПОСЕБАН ЦИЉ 1. Унапређен нормативни и институционални капацитет Републике Србије за ефикасну борбу против високотехнолошког криминала. Везано за меру 1.1. – Анализа и унапређење нормативног и институционалног оквира за организацију и надлежност органа за борбу против високотехнолошког криминала (стр. 56-57), у делу у коме је наведено евентуално формирање специјализованог тужилаштва за ВТК са републичком надлежношћу, те да ће на тај начин бити обезбеђена јасна подела надлежности у смислу кривичних дела која спадају у делокруг рада специјализованих органа, **сагласне смо да тужилаштво за ВТК мора да се реформише јер постојеће уређење овог тужилаштва не одговара потребама за благовременом реакцијом у случајевима онлајн насиља**. Многа дела из области дигиталног насиља према женама и девојчицама се ефикасније истражују и гоне када то раде основна јавна тужилаштва, која разумеју феномен родно заснованог насиља, него што се то тренутно дешава у посебном тужилаштву. Основним тужилаштвима је за поступање по тим делима потребна

⁹ https://www.mei.gov.rs/upload/documents/nacionalna_dokumenta/reformska_agenda_rs_2024_2027.pdf

помоћ Службе МУП за ВТК, те том аспекту није поклоњена пажња у оквиру ове мере.

У истом поглављу, под тачком 4.2.2. ПОСЕБНИ ЦИЉ 2: Унапређена превенција и сузбијање високотехнолошког криминала кроз примену савремених алата, сарадњу институција и едукацију јавности (стр. 60 и даље), **изостаје мера за едукацију и јачање јавне информисаности ради превенције дигиталне димензије свих облика родно заснованог насиља (која би носила ознаку 2.5).** Ово изостављање је последица ненавођења овог облика високотехнолошког криминала у поглављима Програма: 2.2. Планска документа и правни оквир Републике Србије и 2.3. Анализа тренутног стања у области борбе против високотехнолошког криминала.

Такође, у истом поглављу, под тачком 4.2.3. ПОСЕБНИ ЦИЉ 3: Унапређена сарадња на националном, регионалном и међународном нивоу, везано за Меру 3.1. Унапређење сарадње на националном нивоу (стр. 66-67), **нису наведене организације цивилног друштва**, што је супротно препорукама релевантних међународних тела.

Девети коментар се тиче поглавља 6.2. Показатељи учинка на нивоу посебних циљева везано за ПОСЕБАН ЦИЉ 2: Унапређена превенција и сузбијање високотехнолошког криминала кроз примену савремених алата, сарадњу институција и едукацију јавности. Наиме за показатељ: Повећан број активности у циљу подизања јавне информисаности о високотехнолошком криминалу (стр. 80), **почетна вредност не може бити “Не (2025)”, јер је нетачна и није мерљива.** Наиме, и у 2025. години је било неких активности у циљу подизања јавне информисаности о високотехнолошком криминалу, а ако се наводи “Већ у 2026. години предвиђено је да број едукација, јавних наступа и објављених савета буде већи него претходне године...” (стр. 80), онда **јединица мере не може бити категорија (“Не/Да”), већ број/проценат - дакле, треба навести број за почетну вредност (базну годину) и број или проценат за циљану вредност у 2028. години (а у Акционом плану за сваку извештајну годину).** Поред тога, у Акционом плану (стр. 105) **базна година (почетна вредност) је 2024. година (овде је 2025.).** Истовремено, у поглављу 6.3. (стр. 85) наведен је број едукација у свакој години од базне (2024.) до последње циљане (2028.).

Сличан недостатак је уочен и код показатеља учинка на нивоу ПОСЕБНОГ ЦИЉА 3: Унапређена сарадња на националном, регионалном и међународном нивоу, **јер није мерљив (јединица мере је категоријална “Не/Да”) тако да остаје нејасно шта значи унапређење сарадње** (колико контаката и односа ће бити успостављено, односно шта је циљана вредност у завршној години).

Десети коментар се тиче поглавља 6.3. Показатељи учинка на нивоу мера. Наиме, међу показатељима за посебни циљ 2 **нема показатеља који се односе на дигитално насиље према женама и девојчицама.** Такође **показатељи мере 2.4.** Појачана превенција и сузбијање онлине сексуалне експлоатације деце (OCSE) **не могу бити само подаци МУПа**, већ то морају бити подаци и свих тужилаштва и судова, тако да се види број пријава, број истрага, број оптужења и број пресуда.

Једанаести коментар се тиче поглавља 7 Механизам за спровођење програма, у коме је наведено да ће за потребе спровођења, праћења, извештавања и оцењивања овог Програма и Акционог плана Министар унутрашњих послова образовати Радну групу (стр. 88), а да **није наведено да ће годишњи Извештаји о спровођењу Програма бити јавно доступни на интернет страници МУПа, Министарства правде и Вишег јавног тужилаштва у Београду.**

2. ПРЕДЛОЗИ И ПРЕМЕДБЕ У ПОЈЕДИНОСТИМА:

Број тачке/подтачке	Мера 2.1. – Успостављање националне платформе за пријаву кривичних дела и размену информација из области високотехнолошког криминала
---------------------	--

Предлог за измену и/или допуну	После последње реченице описа Мере 2.1, која се завршава речима „о ризицима и начинима превенције“, додати: <i>”Приликом развоја, тестирања и примене националне платформе обезбеђује се да њене функционалности буду приступачне, безбедне и прилагођене деци као корисницима, када се пријаве односе на кривична дела извршена на њихову штету. Платформа треба да омогући детету прилагођен начин подношења пријаве, приступачност деци са инвалидитетом, безбедно достављање информација и доказа без непотребног умножавања материјала који садржи сексуално злостављање или искоришћавање детета, као и пружање информација о доступним механизмима подршке и заштите. Пре пуштања платформе у рад, као и приликом њених значајних измена које могу утицати на права и интересе деце, спроводи се процена утицаја на права детета. Када су испуњени услови прописани законом, спроводи се и процена утицаја обраде на заштиту података о личности.“</i>
Образложење	Предложеном допуном прецизирају се функционални захтеви националне платформе у делу који се односи на поступање у случајевима који се тичу деце. С обзиром на то да је платформа предвиђена као централни механизам за пријем пријава и размену информација, оправдано је да се њеним пројектовањем обезбеде стандарди приступачности, безбедности и детету прилагођеног поступања, као и да се пре њеног пуштања у рад процени њен утицај на права детета. Предложена допуна унапређује примену мере у делу који се односи на заштиту права детета, без измене њене основне намене и концепције.

Број тачке/подтачке	Мера 2.2. – Унапређење механизма за борбу против напредних облика високотехнолошког криминала.
Предлог за измену и/или допуну	После последње реченице описа Мере 2.2, која се завршава речима „у циљу заштите грађана и државних интереса“, додати: <i>„Употреба система вештачке интелигенције у спровођењу ове мере не сме довести до снижавања достигнутог нивоа заштите људских права и права детета. Приликом набавке, развоја, тестирања и примене система вештачке интелигенције обезбеђује се њихова употреба у складу са начелима законитости, сразмерности, транспарентности, људског надзора и одговорности. Пре увођења система вештачке интелигенције спроводи се процена ризика по основна права, процена утицаја на права детета када систем може утицати на децу. Системи вештачке интелигенције не користе се за доношење аутоматизованих одлука које производе правне или друге значајне последице по појединце, укључујући децу, нити за биометријску идентификацију, категоризацију или другу обраду биометријских података, осим у случајевима и под условима прописаним законом. Примена система вештачке интелигенције не заснива се на профилисању или предиктивној процени ризика од извршења кривичних дела од стране појединаца, а нарочито деце, већ искључиво као подршка законитој, појединачној и доказима заснованој процени надлежних органа. Системи вештачке интелигенције користе се уз обезбеђен законски основ, проверу квалитета и репрезентативности података, могућност преиспитивања одлука донетих уз њихову примену и ограничење обраде података на сврху за коју су подаци прикупљени.“</i>

Образложење	Предложеном допуном прецизирају се стандарди за примену система вештачке интелигенције у спровођењу мере, како би се обезбедило да примена нових технологија не доведе до снижавања достигнутог нивоа заштите људских права и права детета. С обзиром на то да Програм предвиђа употребу система вештачке интелигенције у откривању, превенцији и истрази високотехнолошког криминала, оправдано је да се изричито предвиде минималне гаранције које обухватају процену ризика по основна права, процену утицаја на права детета, људски надзор, законитост обраде података, ограничење примене биометријске обраде и алгоритаМСког профилисања, као и могућност преиспитивања одлука донетих уз примену ових система. Предложена допуна доприноси безбедној, поузданој и одговорној примени система вештачке интелигенције у оквиру постојеће концепције Програма и његовој усклађености са међународним стандардима заштите људских права и права детета, без измене његових циљева и намене.
-------------	---

Број тачке/подтачке	2.3.5. Међународне обавезе
Предлог за измену и/или допуну	После "...ostvaruje se podrška u opremanju laboratorija za digitalnu forenziku i usavršavanju kadrova." (стр. 44) додати нови став који гласи: „Конвенција Уједињених нација о правима детета представља обавезујући међународноправни оквир за све мере овог програма које непосредно или посредно утичу на децу. Приликом спровођења Програма обезбеђује се доследна примена начела недискриминације, најбољег интереса детета, права детета на живот, опстанак и развој, права на учешће, права на приватност, заштите од свих облика насиља, сексуалног искоришћавања и злостављања, као и права на опоравак и реинтеграцију, у складу са Конвенцијом о правима детета. При тумачењу и примени ових обавеза узимају се у обзир стандарди утврђени Општим коментаром бр. 25 (2021) Комитета УН за права детета о правима детета у односу на дигитално окружење.“
Образложење	Предлог програма садржи више мера које се непосредно односе на децу, али Конвенција о правима детета није препозната као хоризонтални нормативни оквир Програма. Предложена допуна обезбеђује да се све мере које се односе на децу тумаче и спроводе у складу са обавезама Републике Србије које произлазе из Конвенције о правима детета и њеног Општег коментара бр. 25.

Број тачке/подтачке	Посебан циљ 2, подтачка 2.4.
Предлог за измену и/или допуну	Изменити извор провере за показатељ мере Број процесуираних случајева ОССЕ, тако да уместо Извештај МУП, пише Број пријава по кривичним делима, број истрага по кривичним делима, број оптужења по кривичним делима и број пресуда по кривичним делима, у једној години, разврстане по полу и по узрасту (пунолетни/малолетни) учинилаца и оштећених. Сходно овој измени треба изменити почетну и циљане вредности.
Образложење	Јасно је да се извршење ове мере не може пратити само преко вероватно општих годишњих Извештаја МУП, посебно када је и из медија видљиво да се често активности на сузбијању онлајн сексуалне експлоатације деце не завршавају покренутим судским поступцима. Доказ о томе је последњи случај јутјубера под називом Фараон. Није спорно да полиција поступа, са већом или мањом успешношћу, али то је тек први корак ка стварном

	сузбијању.
--	------------

Број тачке/подтачке	Мера 2.4: Појачана превенција и сузбијање онлајн сексуалне експлоатације деце (OCSE)
Предлог за измену и/или допуну	Назив Мере 2.4. изменити тако да гласи: „<i>Мера 2.4. – Унапређење интегрисане превенције и сузбијања онлајн сексуалног искоришћавања и злостављања деце, заштите жртава и подршке њиховом опоравку</i>“ После последње реченице описа Мере 2.4, која се завршава речима „на националном и регионалном нивоу“, додати: <i>„Спровођење мере заснива се на мултидисциплинарном и координисаном поступању надлежних органа и служби, које обухвата благовремену процену ризика и потреба детета, планирање мера заштите и обезбеђивање континуиране подршке детету и, када је то у његовом најбољем интересу, његовој породици. У поступцима који се односе на онлајн сексуално искоришћавање и злостављање обезбеђује се детету прилагођено поступање, уз предузимање мера за спречавање секундарне и поновљене виктимизације и омогућавање благовременог приступа психолошкој, здравственој и правној подршци, као и услугама опоравка и реинтеграције. У оквиру мере унапређују се механизми за хитно очување електронских доказа, ограничавање доступности и уклањање материјала који садржи сексуално злостављање или искоришћавање детета, као и спречавање његовог поновног постављања, у складу са законом и уз заштиту приватности и идентитета детета.</i> <i>Према детету које је услед принуде, претње, обмане, манипулације, сексуалног изнуђивања или другог облика сексуалног искоришћавања произвело или поделило сопствени интимни садржај поступа се првенствено као према жртви. Процена околности конкретног случаја врши се у складу са најбољим интересом детета, уз обезбеђивање одговарајућих мера заштите, подршке и опоравка и избегавање поступања које може довести до његове додатне стигматизације или виктимизације.“</i>
Образложење	Предложеном изменом и допуном не мења се основна концепција Мере 2.4, већ се њен постојећи фокус на превенцију, откривање, истрагу и јачање капацитета надлежних органа допуњује стандардима заштите деце која су жртве онлајн сексуалног искоришћавања и злостављања. С обзиром на то да откривање и процесуирање ових кривичних дела подразумева непосредно поступање са децом, оправдано је да мера изричито обухвати координисан мултидисциплинарни приступ, процену ризика и потреба детета, детету прилагођено поступање, спречавање секундарне и поновљене виктимизације и приступ услугама подршке и опоравка. Допуном се такође прецизира поступање са електронским доказима и незаконитим садржајем, имајући у виду да даља доступност и поновно постављање материјала који садржи сексуално злостављање или искоришћавање детета могу продужавати повреду права и виктимизацију детета. Посебно уређивање поступања у случајевима у којима је дете под принудом, претњом, манипулацијом или сексуалним изнуђивањем произвело или поделило сопствени интимни садржај доприноси правилном препознавању његовог положаја као жртве, спречавању стигматизације и обезбеђивању одговарајуће заштите. Предложена допуна унапређује

	доследно спровођење мере и њену усклађеност са обавезама Републике Србије у области заштите деце од сексуалног искоришћавања и злостављања, без измене њених основних циљева и намене.
Број тачке/подтачке	Посебан циљ 2
Предлог за измену и/или допуну	Додати нову подтачку 2.5. Дигитално насиље према женама и девојчицама и активности 2.5.1. Утврђивање надлежности у поступању посебног тужилаштва за ВТК и тужилаштва опште надлежности везано за ново кривично дело Злоупотреба снимка, фотографије, портрета, аудио записа или списка са сексуално експлицитним садржајем из чл. 145а КЗ – органи спровођења Врховно и Више ЈТ у Београду 2.5.2. Јачање компетенција и повећање запослених у Службе за ВТК као и у другим организационим јединицама МУПа за поступање по новом кривичном делу Злоупотреба снимка, фотографије, портрета, аудио записа или списка са сексуално експлицитним садржајем из чл. 145а КЗ – орган спровођења МУП 2.5.3. Обуке полицијских службеника за поступање по новом кривичном делу Злоупотреба снимка, фотографије, портрета, аудио записа или списка са сексуално експлицитним садржајем из чл. 145а КЗ и за поступање у складу са траума информисаном приступу у раду са жртвама/оштећенима – органи спровођења МУП и КПУ 2.5.4. Обуке јавних тужилаца и судија свих надлежности за поступање по новом кривичном делу Злоупотреба снимка, фотографије, портрета, аудио записа или списка са сексуално експлицитним садржајем из чл. 145а КЗ и за поступање у складу са траума информисаном приступу у раду са жртвама/оштећенима – орган спровођења Правосудна академија Извор провере за показатељ мере Број процесуираних случајева из чл. 145а КЗ, треба да буде Број пријава, број истрага, број оптужења и број пресуда по ставовима новог кривичног дела, у једној години, разврстане по полу и по узрасту (пунолетни/малолетни) учинилаца и оштећених.
Образложење	Имајући у виду планирану и дуго очекивану измену КЗ, која ће се сигурно десити током трајања овог Програма, сматрамо да је неопходно да се дода и ова активност. Начин на који је дефинисано кривично дело Злоупотреба снимка, фотографије, портрета, аудио записа или списка са сексуално експлицитним садржајем, које ће сигурно као такво бити предвиђено новим чланом 145а КЗ, ће захтевати да се направи јасна дистинкција везана за надлежност у поступању посебног тужилаштва за ВТК и тужилаштва опште надлежности, како након ступања измена и допуна КЗ, истраге не би биле отежане због одлучивања о питању надлежности за поступање. Такође је у оквиру МУПа потребно да буде јасно утврђено које радње доказивања ће и даље спроводити Служба за ВТК, а по налозима тужилаштва опште надлежности, а које налоге ће спроводити друге службе МУПа.
Број тачке/подтачке	3. Визија

Предлог за измену и/или допуну	После ” Posebna pažnja usmerena je na zaštitu dece i drugih ranjivih kategorija stanovništva u digitalnom prostoru, kao i na edukaciju i osnaživanje građana u oblasti bezbednog korišćenja interneta i informacionih tehnologija.” (стр.51) додати: „Безбедно дигитално окружење за децу подразумева пуно поштовање, заштиту и остваривање права детета, укључујући примену начела најбољег интереса детета, недискриминацију, право на приватност, право на учешће, заштиту од свих облика насиља, сексуалног искоришћавања и злостављања, као и обезбеђивање подршке, опоравка и делотворне и благовремене правне заштите.“
Образложење	Предложена допуна обезбеђује да визија Програма буде заснована на приступу који, поред сузбијања високотехнолошког криминала, полази од поштовања и заштите права детета. Такав приступ је у складу са међународним обавезама Републике Србије и савременим стандардима заштите права детета у дигиталном окружењу.

Број тачке/подтачке	3. Визија
Предлог за измену и/или допуну	После ” Posebna pažnja usmerena je na zaštitu dece i drugih ranjivih kategorija stanovništva u digitalnom prostoru, kao i na edukaciju i osnaživanje građana u oblasti bezbednog korišćenja interneta i informacionih tehnologija.” (стр.51) додати: „Безбедно дигитално окружење за децу подразумева пуно поштовање, заштиту и остваривање права детета, укључујући примену начела најбољег интереса детета, недискриминацију, право на приватност, право на учешће, заштиту од свих облика насиља, сексуалног искоришћавања и злостављања, као и обезбеђивање подршке, опоравка и делотворне и благовремене правне заштите.“
Образложење	Предложена допуна обезбеђује да визија Програма буде заснована на приступу који, поред сузбијања високотехнолошког криминала, полази од поштовања и заштите права детета. Такав приступ је у складу са међународним обавезама Републике Србије и савременим стандардима заштите права детета у дигиталном окружењу.

Број тачке/подтачке	Mera 3.3. – Unapređenje saradnje kroz privatno javna partnerstva sa subjektima u zemlji i inostranstvu
Предлог за измену и/или допуну	После последње реченице првог става описа Мере 3.3, која се завршава речима „у борби против претњи у дигиталном простору“, додати: „У оквиру јавно приватних партнерстава подстиче се успостављање механизма сарадње са пружаоцима дигиталних услуга, пружаоцима интернет услуга, регистром националних интернет домена и другим релевантним субјектима ради благовременог поступања у предметима високотехнолошког криминала који укључују децу. Сарадња обухвата успостављање контакт тачака за хитну комуникацију, размену информација у складу са законом, очување електронских доказа, ограничавање доступности и уклањање незаконитог садржаја, спречавање његовог поновног постављања, као и подстицање развоја механизма за детету прилагођено пријављивање незаконитог садржаја и других ризика у дигиталном окружењу.“

Образложење	Предложеном допуном ближе се прецизира садржај јавно приватних партнерстава у области високотехнолошког криминала у делу који се односи на заштиту деце. С обзиром на то да су пружаоци дигиталних услуга и други приватни субјекти значајни партнери у откривању, очувању електронских доказа, ограничавању доступности и уклањању незаконитог садржаја, оправдано је да се овај вид сарадње изричито препозна у оквиру мере. Предложена допуна доприноси ефикаснијем спровођењу постојећих активности сарадње и јачању заштите деце у дигиталном окружењу, без измене основне концепције мере.
-------------	--

Број тачке/подтачке	Поглавље 4.1. Општи циљ Програма
Предлог за измену и/или допуну	Општи циљ допунити са <i>”уз пуно поштовање људских права, права детета и других гарантованих права и слобода, примену начела најбољег интереса детета у свим активностима које се односе на децу, заштиту приватности, спречавање секундарне и поновљене виктимизације и обезбеђивање подршке и опоравка жртава у складу са прописима”</i> тако да општи циљ гласи: ”Општи циљ Програма борбе против високотехнолошког криминала 2026–2030 је да Република Србија поседује интегрисан, ефикасан и отпоран систем за борбу против високотехнолошког криминала кроз унапређен нормативни оквир, институционалне и оперативне kapacitete, проактивно деловање, превенцију и снажну националну и међународну сарадњу, уз пуно поштовање људских права, права детета и других гарантованих права и слобода, примену начела најбољег интереса детета у свим активностима које се односе на децу, заштиту приватности, спречавање секундарне и поновљене виктимизације и обезбеђивање подршке и опоравка жртава у складу са прописима.”
Образложење	Предложеном допуном не мења се концепт Општег циља Програма, већ се прецизира да се јачање система за борбу против високотехнолошког криминала спроводи уз доследно поштовање људских права и права детета. С обзиром на то да Програм предвиђа више мера које се непосредно односе на децу као жртве или потенцијалне жртве високотехнолошког криминала, оправдано је да се у оквиру Општег циља изричито нагласи примена начела најбољег интереса детета, заштита приватности и спречавање секундарне виктимизације. На тај начин обезбеђује се усклађеност Општег циља са садржајем појединачних мера Програма и међународним обавезама Републике Србије, без измене његове основне концепције.

Број тачке/подтачке	4.2.1. POSEBNI CILj 1: Унапређен нормативни и институционални kapacitet Републике Србије за ефикасну борбу против високотехнолошког криминала
Предлог за измену и/или допуну	После мере Мера 1.6. – Унапређење стручних компетенција субјеката борбе против високотехнолошког криминала додати : <i>”Мера 1.7. – Унапређење примене стандарда заштите права детета у поступању у случајевима високотехнолошког криминала</i> <i>Мера има за циљ унапређење поступања надлежних органа у случајевима високотехнолошког криминала који укључују децу као жртве, сведоке или друга лица на која поступак непосредно утиче. У том циљу развијаће се стандарди и смернице за примену начела најбољег интереса детета, детету прилагођено поступање, процену утицаја мера на права детета када су усмерене на децу, као и за спречавање секундарне и поновљене</i>

	виктимизације. <i>Мера обухвата и јачање стручних капацитета надлежних органа за примену стандарда заштите права детета у откривању, доказивању и процесуирању кривичних дела високотехнолошког криминала који се тичу деце, као и развој показатеља који омогућавају праћење ефеката ових мера на заштиту деце као посебно осетљиве категорије жртава, сведока или исвршиоца.”</i>
Образложење	Предложеном мером додатно се унапређује институционални оквир за спровођење Програма у делу који се односи на поступање у случајевима високотехнолошког криминала који се тичу деце. С обзиром на то да Програм предвиђа више мера усмерених на превенцију, откривање, истрагу и процесуирање кривичних дела која погађају децу, оправдано је да се успоставе јединствени стандарди за поступање надлежних органа који обезбеђују примену начела најбољег интереса детета, детету прилагођено поступање и спречавање секундарне и поновљене виктимизације. Предложена мера доприноси доследнијем спровођењу постојећих мера Програма и њиховом усклађивању са међународним обавезама Републике Србије у области заштите права детета, без измене основне концепције Програма.